

ALMANYA'DA AŞIRI SAĞIN YÜKSELİŞİ

Almanya, hukukun üstünlüğünün ve demokrasinin bütün kurumlarıyla işlediği bir ülke olarak bilinmektedir. Bununla birlikte Almanya [WJP, 2022; EIU, 2023] Avrupa'daki aşırı sağcı ve ırkçı eğilimlerin son yıllarda ciddi yükseliş gösterdiği ülkelerden biridir. Eberswalde'den (Aralık 1990) Hanau'ya (Şubat 2020), çeşitli protestolardan darbe planına (Aralık 2022) kadar uzanan birçok şiddet ve terör saldırılarını gerçekleştiren aşırı sağcı ve ırkçı hareketler, Almanya'da insan haklarına ve demokrasiye yönelik en büyük tehditlerden biri olmaya devam etmektedir.

İlgili istatistik veriler, son yıllarda Almanya'da aşırı sağın sürekli bir artış eğiliminde olduğunu göstermektedir. Örneğin, Almanya Federal Anayasayı Koruma Teşkilatı'nın (BfV) verilerine göre, 2019'da ülkedeki aşırı sağcıların sayısı yaklaşık 32.080 iken, 2020'de %3.8 artışla 33.300, 2021'de ise %1.8 artışla 33.900 olmuştur. Bu sayının 13.500'ünün de şiddet yanlısı olduğu tahmin edilmektedir [BfV, 2021; BfV, 2022a]. Ülkedeki siyasi içerikli suçlar arasında da aşırı sağcıların payı yüksektir. Örneğin, Almanya Federal İçişleri Bakanlığı (BMI) ve Federal Kriminal Dairesi'nin 2021 Siyasi Saikli Suçlar Raporu'na göre, 2021'de ülkede siyasi saikle işlenen suçların sayısı bir önceki yılla kıyasla %23 oranında artarak 55.048'e ulaşmışken, bu suçların %41'i (21.964) aşırı sağcı tarafından işlenmiştir. Ayrıca, 2021'de ülkede aşırı sağcı tarafından 4 kişi öldürülmüş ve 869 kişi yaralanmıştır [BMI, 2022a]. Almanya Hükümeti'nin 16 Aralık 2022 tarihindeki açıklamasına göre, 30 Eylül 2022 tarihi itibarıyla ülke genelinde tutuklama kararı bulunan 674 aşırı sağcı aranmaktadır [Bundestag, 2022].

Ancak Almanya'da aşırı sağcı terör saldırılarında hayatını kaybedenlerin sayısı ile ilgili resmi açıklamalar ile bağımsız araştırmalar arasında büyük bir tutarsızlık söz konusudur. Örneğin, Almanya Federal Hükümeti'nin 11 Aralık 2020'deki resmi açıklamasına göre, 1990'dan 31 Ekim 2020 tarihine kadar ülkede toplam 106 kişi aşırı sağcı terör saldırıları sonucunda hayatını kaybetmiştir [Bundestag, 2020]. Ancak bağımsız araştırmalar bu rakamın daha yüksek olduğunu göstermektedir. Örneğin, Tagesspiegel ve Zeit Online gibi Alman basınının bağımsız araştırmalarında Almanya'da 1990'dan Eylül 2020'ye kadar toplam 184 kişinin aşırı sağcı tarafından öldürüldüğü kaydedilmiştir [Blickle, Jansen, Kleffner vb, 2020]. Dahası uzun yıllardır Almanya'daki aşırı sağcılık hakkında araştırma yapan Amadeu Antonio Vakfı'nın (AAS) araştırmalarına göre ülkede 1990'dan Aralık 2021'e kadar aşırı sağcı terör saldırısından ölenlerin sayısı en az 219'dur [AAS, 2020]. Bu rakamlar, Almanya'daki aşırı sağın karanlık yüzünün göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Özellikle Aralık 2022'de Almanya'da ırkçı ve aşırı sağcıların darbe yapma ve mevcut iktidarı ele geçirme planının ortaya çıkması, ülkedeki aşırı sağcı hareketlerin ne denli tehlikeli bir noktaya ulaştığını bir kez daha ortaya koymuştur. Almanya Federal Başsavcılığı'nın resmi açıklamasına göre, 7 Aralık 2022 tarihinde ülkenin 11 eyaletindeki 130 noktaya yapılan terörle mücadele operasyonu sonucunda aşırı sağcı terör örgütünün üyesi ve destekçisi olduğu iddia edilen 25 kişi

tutuklanmıştır. Operasyon sonrası Federal Başsavcılık, söz konusu darbenin aşırı sağcı ve ırkçı Reichsbürger hareketini oluşturan Patriotische Union grubu tarafından Kasım 2021'den beri planlandığını açıklamıştır. Bilindiği üzere, söz konusu terör örgütünün üyesi ve destekçisi olduğu şüphesiyle 27 kişi daha aranmaktadır [Generalbundesanwalt, 2022]. Ağır silahlı 3 binden fazla özel kuvvet ve polis memurunun katıldığı söz konusu operasyon, Almanya'nın federal cumhuriyet tarihinde en büyük terörle mücadele operasyonu niteliğindedir.

Bahsi geçen Reichsbürger hareketinin tarihi, Almanya'da aşırı sağcı ve ırkçı hareketlerin Neonazi olarak tekrar ortaya çıktığı 1980'lere dayanmaktadır. 1985'te Wolfgang Gerhard Günter Ebel tarafından kurulan Kommissarische Regierung des Deutschen Reiches (KRR) girişimiyle başlayan Reichsbürger hareketi, 2010'lardan sonra aktif olmaya başlamıştır [Rathje, 2014]. Almanya Federal Cumhuriyeti'nin meşruiyetini ve demokratik yapısını reddeden Reichsbürger hareketi, sözde kendi "hükümetlerini" kurmaya ve kendi pasaport ve para birimlerini de çıkarmaya çalışmaktadır. Farklı inançlara sahip birey ve gruplardan oluşan Reichsbürger hareketinin üyeleri, monarşist ve cumhuriyetçilerden, antisemitik, ırkçı ve aşırı sağcılara kadar geniş bir yelpazeden oluşmaktadır [BMI, 2022b]. Son yıllarda ülkede Reichsbürger ve benzer düşüncelere sahip Selbstverwalter üyelerinin sayısı da giderek artmaktadır. Örneğin, Almanya Federal İçişleri Bakanlığı'nın (BMI) verilerine göre, Reichsbürger ve Selbstverwalter üyelerinin sayısı 2018'de 18.000 iken, 2021'de 21.000'e ve 2022'de ise 23.000'e ulaşmıştır. Söz konusu 23.000 kişinin 2.100'ünün şiddet eğilimli olduğu ve 1.250'sinin de aşırı sağcı olduğu kaydedilmiştir. 2016-2022 yılları arasında en az 1.050 Reichsbürger ve Selbstverwalter üyelerinin silah ruhsatı geri alınmışken, hala 500'den fazlasının silah ruhsatı bulunmaktadır [BMI, 2019; BMI, 2022a]. Son yıllarda Almanya'da Reichsbürger ve Selbstverwalter üyelerinin katılımıyla gerçekleşen siyasi suçların sayısında da ciddi bir artış yaşandığı bilinmektedir. Örneğin, 2020'de ülkede Reichsbürger ve Selbstverwalter üyeleri toplam 722 siyasi saikli suç işlemişken, 2021'de bu rakam %84 artarak 1.330'a yükselmiştir [BfV, 2022a].

Bilhassa tutuklananların arasında bazı askerlerin ve Almanya için Alternatif (AfD) partisinden bir eski Bundestag üyesinin de bulunması, aşırı sağın ürkütücü bir tarafı olarak yorumlanabilir. Çünkü bu durum, Almanya'daki ırkçılığın ve aşırı sağın sadece üye sayısının hızlı bir şekilde yükselmesi ile kalmayıp, güvenlik güçleri içerisinde dahi üyelerinin bulunduğunu göstermektedir. Dahası Almanya'nın güvenlik güçleri arasındaki aşırı sağ eğilimlerin ortaya çıkması durumu ilk kez gerçekleşmemektedir. Örneğin, Almanya Silahlı Kuvvetleri (Bundeswehr) içindeki aşırı sağcı terör ağına karşı Şubat 2017'den itibaren başlatılan soruşturmalar sonucunda "Hannibal ağı" isimli yapılanmanın ortaya çıkmasıyla, Bundeswehr içindeki aşırı sağcı tehlike ülkede büyük endişe yaratmıştır [Röhlig, 2018]. Sonrasında BfV'nin Almanya'nın güvenlik güçleri arasındaki ırkçılık ve aşırı sağa ilişkin ilk kez Eylül 2020'de yayımladığı raporuna göre, Ocak 2017'den 31 Mart 2020 tarihine kadar federal ve eyalet güvenlik ma-

kamalarında aşırı sağ gruplarla ilişkili olduğu düşünülen 319 şüpheli vaka kaydedilmiştir [BfV, 2020]. BfV'nin Mayıs 2022'deki raporuna göre ise, 1 Temmuz 2018 tarihinden 30 Haziran 2021 tarihine kadar olan dönemde 176'sı federal güvenlik makamlarında ve 684 eyalet güvenlik makamlarında olmak üzere toplam 860 şüpheli vaka hakkında soruşturma gerçekleştirilmiş ve bunlardan 327'si kanıtlanmıştır. Suçlu bulunan 327 aşırı sağcının 30'u federal güvenlik makamlarında ve 18 eyalet güvenlik makamlarında olmak üzere toplam 48'inin Reichsbürger ve Selbstverwalter hareketiyle ilişkisinin olduğu tespit edilmiştir [BfV, 2022b]. Ülkenin güvenliğinden sorumlu olan güvenlik makamları içerisinde kanıtlanan her bir aşırı sağ vakasının, toplum nezdinde devlet kurumlarına olan güveni artıran ölçülerde sarsacağını ifade edebiliriz.

Darbeyi planlayan aşırı sağcı terör örgütü içerisinde bir AfD üyesi eski milletvekilinin de bulunması ise, kısa sürede hızla yükselen AfD'nin siyasi partiden ziyade, aşırı sağcı bir yapıya dönüşmeye başladığı iddialarını desteklemektedir. Şubat 2013'de kurulan aşırı sağcı ve ırkçı AfD partisinin hızlı yükselerek gerek Almanya'nın yerel ve federal meclis seçimlerinde, gerekse Avrupa Parlamentosu (AP) seçimlerinde onlarca sandalye kazanmış olması, ülkede son yıllarda giderek artan aşırı sağcı eğilimin bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Ayrıca, hâlihazırda ülke düzeyinde AfD'nin yanı sıra, Almanya Ulusal Demokratik Partisi (NPD 1964), Üçüncü Yol Partisi (III. Weg), Sağ (Die Rechte), Cumhuriyetçiler (REP) Deutsche Konservative ve eyalet düzeyinde Freie Sachsen gibi aşırı sağcı partilerin faaliyette bulunması, artık aşırı sağın ülkede kalıcı bir siyasi güç olarak rol oynamaya başladığını da göstermektedir.

Özet olarak, Almanya'nın tekrar birleşmesinden bu yana hala varlığını sürdüren aşırı sağcı genelde onun perde arkasındaki tarihi, dini-ideolojik, kültürel, siyasi, hatta bölgesel jeopolitik temellerinden ayrı değerlendirmek mümkün değildir. Çünkü Almanya hükümetinin her ne kadar 1990-2021 yılları arasında 50'den fazla aşırı sağcı ve ırkçı örgütü ve onların alt kuruluşunu yasaklamasına rağmen [BfV, 2022c], ülkedeki aşırı sağın yükselişine ve örgütlenme sürecine son verememiş olması aşırı sağ sorununun tarihi, dini-ideolojik ve kültürel temelini ne kadar derin olduğuna işaret etmektedir. Nitekim son yıllarda Suriye savaşından kaynaklanan göçmen krizi de Almanya'daki göçmen ve İslam karşıtı aşırı sağ görüşlerin artmasına da neden olduğu söylenebilir. Almanya'da Aralık 2014'de kurulan ve alt kuruluşlarıyla hızla büyüyen Batı'nın İslamlaşmasına Karşı Yurtsever Avrupalılar (Pegida) hareketi bunun en açık örneklerinden biridir. Bölgesel jeopolitik açıdan bakıldığında ise, özellikle son yıllarda Avusturya, Fransa, Hollanda, İtalya ve İsveç gibi birçok Avrupa Birliği ülkelerinde de ırkçı ve aşırı sağcı siyasi parti ve hareketlerin giderek yükselmesi, Almanya'da aşırı sağın yükselişini yakından etkilediği ifade edilebilir. Mevcut durumuyla Almanya'nın istikrarını ve güvenliğini tehdit ederek yükselen aşırı sağın önümüzdeki dönemde de Alman devletinin ve toplumunun mücadelesine gereken en büyük sorunlarından bir olarak devam edeceğini ifade edebiliriz.

Kaynakça:

AAS (2021). Todesopfer rechter gewalt. Alınan yer: <https://www.amadeu-antonio-stiftung.de/todesopfer-rechter-gewalt/>. Erişim tarihi: 22.02.2023.

BfV (2020). Rechtsextremisten in Sicherheitsbehörden: Lagebericht. Alınan yer: https://www.verfassungsschutz.de/SharedDocs/publikationen/DE/rec htsextremismus/2020-09-lagebericht-rechtsextremisten-in-sicherheitsbehoerden.pdf?__blob=publicationFile&v=9. Erişim tarihi: 23.02.2023.

BfV (2021). Verfassungsschutzbericht 2020. Alınan yer: https://www.verfassungsschutz.de/SharedDocs/publikationen/DE/verfassungsschutzberichte/2021-06-verfassungsschutzbericht-2020.pdf?__blob=publicationFile&v=8. Erişim tarihi: 21.02.2023.

BfV (2022a). Verfassungsschutzbericht 2021. Alınan yer:

https://www.verfassungsschutz.de/SharedDocs/publikationen/DE/verfassungsschutzberichte/2022-06-07-verfassungsschutzbericht-2021.pdf?__blob=publicationFile&v=4. Erişim tarihi: 21.02.2023.

BfV (2022b). „Rechtsextremisten, „Reichsbürger“ und „Selbstverwalter“ in Sicherheitsbehörden: Lagebericht. Alınan yer: https://www.verfassungsschutz.de/SharedDocs/publikationen/DE/rec htsextremismus/2022-05-lagebericht-rechtsextremisten-reichsbuerger-und-selbstverwalter-in-sicherheitsbehoerden.pdf?jsessionid=D811B6D3BB7C9EDD07F978DBBC197CBA.intranet231?__blob=publicationFile&v=3. Erişim tarihi: 23.02.2023.

BfV (2022c). Rechtsextremismus: Symbole, Zeichen und verbotene Organisationen. Alınan yer: https://www.verfassungsschutz.de/SharedDocs/publikationen/DE/rec htsextremismus/2022-02-rechtsextremismus-symbole-zeichen-organisationen.pdf?__blob=publicationFile&v=10. Erişim tarihi: 24.02.2023.

BMI (2019). „Reichsbürger“ und „Selbstverwalter“ - eine zunehmende Gefahr?. Alınan yer: <https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/topthemen/DE/topthema-reichsbuerger/topthema-reichsbuerger.html>. Erişim tarihi: 23.02.2023.

BMI (2022a). Politisch motivierte Kriminalität im Jahr 2021. Alınan yer: https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/DE/veroeffentlichungen/nachrichten/2022/pmk2021-factsheets.pdf?__blob=publicationFile&v=2. Erişim tarihi: 21.02.2023.

BMI (2022b). „Reichsbürger“ und „Selbstverwalter“ - eine zunehmende Gefahr?. Alınan yer: <https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/topthemen/DE/topthema-reichsbuerger/topthema-reichsbuerger.html>. Erişim tarihi: 21.02.2023.

Bundestag (2020). Tötungsdelikte im Phänomenbereich Politisch motivierte Kriminalität-rechts in den Jahren 2019 und 2020: <https://dserver.bundestag.de/btd/19/252/1925216.pdf>. Erişim tarihi: 22.02.2023.

Bundestag (2022). 20/4973 - Antwort: auf die Kleine Anfrage - Drucksache 20/4447 - Entwicklung der Zahl per Haftbefehl gesuchter Neonazis (Herbst 2022). Alınan yer: <https://dserver.bundestag.de/btd/20/049/2004973.pdf>. Erişim tarihi: 21.02.2023.

EIU (2023). Democracy Index 2022. Alınan yer: <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2022/>. Erişim tarihi: 20.02.2023.

Generalbundesanwalt (2022). Festnahmen von 25 mutmaßlichen Mitgliedern und Unterstützern einer terroristischen Vereinigung sowie Durchsuchungsmaßnahmen in elf Bundesländern bei insgesamt 52 Beschuldigten. Alınan yer: <https://www.generalbundesanwalt.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/DE/2022/Pressemitteilung-vom-07-12-2022.html>. Erişim tarihi: 22.02.2023.

Paul Blickle, Frank Jansen, Heike Kleffner, Johannes Radke, Julian Stahnke, Toralf Staud und Sascha Venohr (2020). Todesopfer rechter Gewalt. Alınan yer: <https://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2018-09/todesopfer-rechte-gewalt-karte-portraet>. Erişim tarihi: 22.02.2023.

Rathje, Jan (2014). Die „Reichsbürger“: Überzeugungen, Gefahren und Handlungsstrategien. Berlin: DRUCKZONE GmbH & Co. KG.

Röhlig, Marc (2018). Gibt es eine rechtsradikale "Schattenarmee" in der Bundeswehr? Alınan yer: <https://www.spiegel.de/politik/bundeswehr-rechte-schattenarmee-rund-um-hannibal-soll-aufgedeckt-werden-a-10a01e4f-d5a9-4352-b852-baf31135c430>. Erişim tarihi: 23.02.2023.

WJP (2022). Rule of Law Index. Alınan yer: <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/global>. Erişim tarihi: 20.02.2023.